نتایج ما در مورد کاربرد میان‌پایه اکبری در درختان نر نشان داده این میان‌پایه می‌تواند زمان گلدهی درختان نر را اندکی به‌تاخیر انداخته و به درختان اکبری نزدیک کند و با کاربرد یک میان پایه اکبری همپوشانی گلدهی تا ۶ روز بهبود یافت و گرده‌افشانی موثر، افزایش معنی‌داری نشان داد.

کاربرد میان‌پایه در درختان نر پسته و بهبود گرده‌افشانی موثر

اصلاح‌گر باغ خود باشید

■ دکتر محمدجواد محمودی میمند- فیزیولوژیست و اصلاحگر درختان پسته

درختان پسته به عنوان یک درخت دو پایه که با باد گرده‌افشانی می‌کنند یکی از خشک میوه‌های مهم کشور ایران هستند. بدون گرده‌افشانی موثر در درختان پسته رسیدن به تولید حداکثری مقدور نیست. مهمترین عامل محدودکننده گرده‌افشانی در باغات پسته ناهمزمانی باز شدن گل‌های نر و ماده است، یعنی گل‌های نر و ماده در یک باغ همزمان شکوفا نمی‌شوند.

درختان نر در باغات پسته ایران ژنوتیپ‌های تکثیرشده‌ای هستند که معمولاً پیش‌نر (پروتاندر) گل بوده و گل‌های نر قبل از گل‌های ماده شکوفا شده و از کارایی گرده‌افشانی می‌کاهد. در بین ارقام تجاری پسته ایران، ارقام دیرگل معمولاً از وجود درختان نر پیش‌نرگل بیشترین لطمه را دریافت می‌کنند و در زمان گلدهی تراکم گرده در فضای اطراف کلاله گل‌های ماده کافی نیست. گل‌آذین درختان ماده پسته در ارقام مختلف بیش از ۱۵۰ گلچه دارد که پتانسیلی برای تولید این تعداد میوه در خوشه است. برای رسیدن به این منظور یکی از اهداف اصلاحی در باغات پسته، نزدیک کردن زمان گلدهی درختان نر به درختان ماده بوده تا همزمانی گلدهی افزایش پیدا کند و دوره گرده‌افشانی موثر بهبود یابد. برای این مهم روش‌های مختلفی وجود دارد که ما در اینجا از تاثیرات پایه و میان‌پایه بر عادت رشدی و گلدهی درختان نر پسته بهره گرفتیم هر ترکیب پایه و پیوندی می‌تواند یک گیاه جدید خلق کند که عادات رشدی متفاوتی خواهند داشت. در تکنیکی که در یک مقاله در سال ۲۰۱۹ در آلمان در یکی از معتبرترین مجلات باغبانی منتشر کردیم به شرح بهبود همزمانی گلدهی با تکنیک میان‌پایه پرداختیم. ما در یک برنامه اصلاحی از سال ۲۰۱۳ ترکیبات مختلف پایه، پیوندک و میان‌پایه را بررسی کردیم و کاربردی‌ترین نتیجه این بود که قبل از پیوند زدن پیوندک نر در باغ، ابتدا باید این پیوندک نر بر روی یک میان‌پایه از رقم ماده آن باغ پیوند بخورد. به زبان ساده‌تر برای بهبود همزمانی باز شدن گل‌های نر و ماده ابتدا همه باغ را با پیوندک ماده مورد نظر خود پیوند بزنید و در سال دوم بعد از رشد پیوندک‌های ماده، درختان نر را جانمایی کرده و بر روی پیوندک‌های ماده (بالای پیوند اول) پیوندک نر بزنید به نحوی که پیوند ماده ما بین پایه و پیوندک نر قرار گیرد. در این ساختار به پیوندک ماده که بین دو بخش پایه و درخت نر قرار می‌گیرد میان‌پایه گفته می‌شود و همزمانی شکوفایی درختان نر با ماده باغ را بیشتر القا می‌کند. نتایج ما در مورد کاربرد میان‌پایه اکبری در درختان نر نشان داده این میان‌پایه می‌تواند زمان گلدهی درختان نر را اندکی به‌تاخیر انداخته و به درختان اکبری نزدیک کند و با کاربرد یک میان پایه اکبری همپوشانی گلدهی تا ۶ روز بهبود یافت و گرده‌افشانی موثر، افزایش معنی‌داری نشان داد. به‌عنوان یک توصیه ترویجی یک میان‌پایه از نوع پیوندک ماده باغ خود بین پایه و درختان نر قرار دهید و درختان نر را در سال دوم بر روی پیوندک های ماده رشد یافته پیوند بزنید.

